

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21 червня 2023 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2023. 96 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

інтерактивного відео існують системи, що забезпечують дистанційне стеження за функцією легень при бронхіальній астмі. Все більшої популярності набувають системи передачі даних на основі персональних комп'ютерів, що використовують технологію накопичення та пересилання даних. В даний час здобувачі освіти можуть освоїти додаток Medicare.

Окремо слід зазначити і малорегламентовані донині аспекти оказання телемедичної допомоги, з якими має бути ознайомлений здобувач медичної освіти. По-перше, це питання юридичної відповідальності. Можлива злочинна недбалість при лікуванні хворого. Деякі лікарі вважають, що застосування телемедицини збільшує ймовірність лікарської помилки та притягнення лікаря до відповідальності, наприклад, якщо технічні неполадки призвели до несприятливого результату або погана якість зображення не дозволила правильно поставити діагноз. Інші, навпаки, вважають, що телемедицина може забезпечити високоякісне медичне обслуговування і лікареві доведеться нести відповідальність, якщо він не зможе використовувати ці можливості. Ситуація ускладнюється тим, що позови, пов'язані зі злочинною недбалістю, розглядаються по-різному. Обґрунтованість цих побоювань спірна, оскільки досі ще не було судових справ щодо злочинної недбалості під час використання телемедицини.

Зрештою, не вирішено питання забезпечення конфіденційності. Загалом електронна медична документація, ймовірно, краще захищена, ніж паперова, однак і в цьому випадку конфіденційність може бути порушена

Отже, доведено, що телемедицина може застосовуватися в перспективних галузях, таких як космічні польоти, у діяльності миротворчих місій, а також у повсякденній роботі медичних служб, що забезпечують допомогу вдома, у стаціонарах, центрах реабілітації тощо. Крім забезпечення більшої доступності спеціалізованої медичної допомоги для хворих, телемедицина дозволяє лікарям та здобувачам медичної освіти спілкуватися з колегами та підвищувати свою кваліфікацію. Також телемедицина є окремим засобом, за допомогою якого медичні навчальні заклади забезпечують додаткову гарантію на медичну освіту.

Сучасні реалії доводять необхідність формування професійної компетенції здобувачів медичної освіти у галузі телемедицини, що потребує активного впровадження та подальшого вдосконалення методів цифрової комунікації.

ВІТЮК Антоніна Вікторівна

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ІЛЮСТРАТИВНОГО КУРСУ У ГРАФІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Випускники вищих навчальних закладів освіти, яких потребує сучасне суспільство, повинні бути висококваліфікованими, компетентними спеціалістами, спроможними творчо мислити, гнучко вирішувати професійні

проблеми, створювати конкурентно спроможне виробництво в умовах ринкової економіки. Якісне вивчення базових дисциплін для формування зазначених якостей студентів технічного напрямку неможливе без ґрунтовної геометрографічної підготовки, розвиненої просторової уяви та логічного мислення, набуття яких започатковується під час опанування студентами основних положень нарисної геометрії. У зв'язку з актуалізацією питання про підвищення ефективності графічної підготовки (графічна компетентність) майбутнього фахівця особливого значення набуває проблема створення цілісної методичної системи навчання графічним дисциплінам, яка б інтегрувала такі взаємопов'язані між собою компоненти, як цілі, зміст, прийоми, засоби й особливо організаційні форми навчання.

Вивчення графічних дисциплін забезпечує широкі можливості для розвитку логіки, творчого мислення, просторової уяви, інженерно-технічної культури, формує вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати, моделювати, конструювати тощо. Нарисна геометрія виступає теоретичним підґрунтям значної частини технічних дисциплін, навіть деякі задачі вищої математики для свого розв'язку вимагають побудови як можна точнішого рисунку об'ємних тіл, що неможливо зробити без базових знань креслення.

Нажаль, враховуючи практичну відсутність вивчення креслення в загальноосвітньому навчальному закладі, де мають закладатися основи графічної культури, студентам першого курсу, які не володіють методами графічного відображення оточуючих об'єктів, досить важко усвідомити основні положення курсу нарисної геометрії та користуватися графічною інформацією у різних навчальних ситуаціях. Отже, положення цієї дисципліни засвоюються студентами зі слабкою уявою, мало розвиненим просторовим та логічним мисленням (а таких студентів переважна більшість) надзвичайно складно.

Крім того, оскільки з кожним роком для аудиторного пояснення лекційного матеріалу відводиться все менше годин, то вирішальним у вивченні нарисної геометрії стає самостійна підготовка студентів до занять. Вона неможлива без роботи з навчальною літературою, зміст якої відповідав би сьогоденню. Тому зараз все актуальнішим стає використання ілюстративного курсу нарисної геометрії із залученням ІКТ та САПР для удосконалення методики викладання графічних дисциплін. Цей курс оновлює змістовне і методичне забезпечення викладання нарисної геометрії, органічно поєднує навчання і самонавчання, що забезпечує оптимізацію навчального процесу.

Нарисна геометрія вивчає методи побудови зображень просторових геометричних об'єктів на кресленні, їх геометричні властивості та методи рішення просторових геометричних задач на цих зображеннях. Крім того, вона має унікальну технічну мову, теорію проектування об'єктів. Нарисна геометрія у достатній мірі забезпечена підручниками та навчальними посібниками, які містять багато ілюстративного матеріалу теоретичного та практичного спрямування. Застосування ІКТ та комп'ютерної графіки в навчальному процесі зумовили розробку електронних засобів навчання для нарисної геометрії, зокрема, електронних конструкторів, електронних посібників,

навчально-демонстраційних програм тощо, які дають можливість використовувати у навчанні динамічну наочність, що, як відомо, підвищує інтерес студентів до набуття знань і робить цей процес більш легким, доступним і зрозумілим.

У просторовому мисленні студентів під час вивчення нарисної геометрії відбувається постійне перетворення образів в той чи інший бік, тобто перехід від просторових образів реальних об'єктів до їхніх умовно-графічних зображень, від тривимірних зображень до двомірних, і навпаки. Саме для активізації і розвитку логічно-графічних властивостей розуму і можливостей просторової уяви в процесі навчання, наприклад, уявлення чотирьохвимірною простору та об'єктів у ньому, наразі необхідні зміни до традиційної методики викладання графічних дисциплін.

Звичне використання студентами підручників або навчальних посібників надає їм можливість конкретизувати навчальну програму, показати зміст запрограмованих тем, трактувати певні питання програми та зорієнтувати студентів щодо методики роботи. Вони також потрібні під час підготовки студентами домашніх завдань, повторення матеріалу тощо, сприяють формуванню у майбутніх фахівців навичок керівництва своєю самостійною пізнавальною діяльністю, самоконтролю.

Завдяки зростанню упродовж останніх років обсягів навчальної інформації, винесеної на самостійне опрацювання студентами та вимог щодо якості її засвоєння, викладачі графічних дисциплін використовують ідеї педагогів-новаторів, а саме: навчання без примусу В. Сухомлинського; ідею складної мети та опори В. Шаталова; ідею укрупнених блоків П. Ерднієва; ідею самоаналізу Ш. Аманашвілі; інтелектуальний фон В. Сухомлинського; ідею випередження С. Лисенка та інші традиційні засоби навчання та ІКТ. Для викладання нарисної геометрії, зокрема, застосовують метод «опорно-графічного конспекту», запропонований В. Шаталовим, який, завдяки візуалізації та структуруванню навчального матеріалу дозволяє систематизувати й узагальнити одержані знання, сформувати уміння і навички та перетворити процес теоретичної підготовки студента в його практичний досвід. За останнє тридцятиріччя вже набуто певний практичний досвід його застосування, який засвідчив значну зацікавленість науково-педагогічних працівників такою методикою навчання.

Разом з тим, останнє десятиліття характеризується активним впровадженням в навчальний процес ІКТ, які дають можливість по новому підійти до створення таких «опорно-графічних конспектів» з нарисної геометрії із залученням додатково методики «розумових карт», винайденої американським вченим Тоні Бьюзенем в 60–70 роках ХХ століття. В основу цієї методики покладено концепцію логічної організації і візуалізації даних: «Кожен біт інформації, що надходить у мозок, кожне відчуття, спогад або думка може бути представлений у вигляді центрального сферичного об'єкта, від якого розходяться десятки, сотні, тисячі і мільйони променів. Кожен промінь є асоціація, і кожна асоціація, у свою чергу, має у своєму розпорядженні практично нескінченну безліч зв'язків з іншими асоціаціями. І це те, що ми

називаємо пам'яттю, тобто базою даних або архівом. У результаті використання цієї багатоканальної системи обробки та зберігання інформації мозок генерує «інформаційні карти», складність яких визнали б кращі картографи всіх часів, якщо б вони могли ці карти побачити». Метод «розумових карт» – це потужний інструмент для вивільнення потенціалу, прихованого в мозку. Засвоєння теоретичних положень нарисної геометрії і їх відтворення на кресленику відбувається в результаті складного розумового процесу, який супроводжується аналітико-синтетичними діями, що включають психічні та психологічні процеси, розумові операції. Варто відзначити, що нарисна геометрія як розвиває просторове мислення, так і вимагає наявності відповідної здатності мозку. «Однак просторове мислення є досить рідкісним природним даром. Саме тому нарисна геометрія залишалася для багатьох, хто її вивчає, досить складним для розуміння предметом». Дані методики із залученням комп'ютерної графіки докладно описуються і реалізуються у навчальному посібнику під редакцією Кривцова В.В. «Ілюстративний курс нарисної геометрії». Саме ІКТ надають існуючим методам навчання нове сучасне наповнення, а ілюстративний курс можна подати і у вигляді електронного програмного засобу навчання.

Важливим підґрунтям для розвитку пізнавальних можливостей і, відповідно, пізнавального інтересу особистості є педагогічні ситуації, пов'язані із розв'язанням проблемних завдань, розумовим напруженням, виникненням суперечності суджень, конфліктом різних позицій, тобто спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності, самостійний пошук студентом необхідного алгоритму розв'язку, знаходження правильного рішення. Підвищити якість підготовки фахівців вищої освіти можна завдяки не тільки повному забезпеченню учасників педагогічного процесу навчальною літературою, але й максимальній реалізації функціональних можливостей навчальної книги в процесі освіти та самоосвіти учасників педагогічної комунікації.

Сучасне покоління студентів прагне отримувати інформацію, коротко викладену, естетично привабливо оформлену, де складний матеріал описано просто та доступно. Під час написання посібників авторам необхідно враховувати ці новітні тенденції в поданні навчального матеріалу. Усвідомлюючи труднощі, які виникають у студентів під час вивчення нарисної геометрії, і те, що осмислення отриманих відомостей здійснюється переважно через зорове, образне їх сприйняття, основні правила та положення нарисної геометрії потрібно викладати за допомогою рисунків, на яких демонструвати наочні зображення та епюри фігур, що вивчаються, та надавати стислий їх опис, в концентрованому вигляді наводити алгоритми розв'язування різнопланових задач, бажано також надати узагальнення поданої інформації з тем курсу та навести висновки з питань, що розглядаються. Така форма подання навчального матеріалу дозволить студентам витратити мінімум часу на самостійне опанування потрібними знаннями з курсу нарисної геометрії.

Використовуючи ілюстративний курс нарисної геометрії в самостійній роботі, викладачі уможливають засвоєння навчальних відомостей

відповідно до поставленої мети та завдань, формують систему знань, умінь і навичок, необхідних для успішного розв'язання відповідних задач, орієнтують студентів в широкому потоці навчальної інформації, виробляють у них психологічну готовність до самостійної навчальної діяльності. Ефективність самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів значною мірою зумовлюється якістю навчально-методичного комплексу.

Ілюстративний курс нарисної геометрії створює креативне середовище навчання, що зумовлене низкою чинників, зокрема: широкими дидактичними можливостями для індивідуалізації навчання; підвищенням мотивації студентів до пізнавальної діяльності; можливостями для організації самостійної роботи; ефективністю унаочнення навчального матеріалу. Його використання сприяє активізації пізнавальної діяльності, доповнює, унаочнює й урізноманітнює зміст теоретичного матеріалу, забезпечує індивідуальну навчальну траєкторію кожного студента. Ілюстративний курс нарисної геометрії спрямований на самостійне оволодіння знаннями й уміннями у процесі активної пізнавальної діяльності.

ГНЕДІНА Катерина Володимирівна

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

Використання сучасних методів навчання відіграє вагому роль у забезпеченні якості освітнього процесу при підготовці фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування», оскільки робить процес навчання більш інтерактивним, фокусує увагу здобувачів вищої освіти на навчальному процесі та сприяє зростанню їх зацікавленості у вивченні дисциплін. Інноваційні методи навчання виступають передумовою підвищення активності здобувачів вищої освіти під час навчальних занять. Окрім формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, під час навчання з використанням сучасних методів та інструментів у здобувачів вищої освіти формуються і розвиваються гнучкі навички (soft skills), такі як: навички командної роботи та ведення переговорів, креативного та критичного мислення, цифрові та комунікаційні навички, навички прийняття рішень тощо.

Досліджуючи питання soft skills сучасного успішного бухгалтера, вчена Лугова О.І. вказує на важливості формування та розвитку у майбутніх фахівців у сфері обліку і оподаткування таких навичок: тайм-менеджмент, вирішення проблем та критичне мислення, гнучкість та адаптивність, комунікаційні навички, співпраця та вміння працювати в команді, етичні навички та добросовісність, вміння навчатися новому та постійне професійне вдосконалення [1]. На ці аспекти доцільно звернути увагу при виборі методів навчання та організації освітнього процесу. Одним з методів навчання, який сприяє